

سرشناسه	:	اوماسوا، فرانسیس
عنوان و نام پدیدآور	:	Omaswa, Francis
مشخصات نشر	:	وزارتخانه‌های توانمند برای سیستم‌های سلامت توانمند: کتابچه‌ی راهنما برای وزرای بهداشت / نویسندگان اوماسوا، بوفورد؛ مترجم فرشید علاءالدینی؛ ویراستار یهان یوسف‌زاده.
مشخصات ظاهری	:	تهران: فرشید علاءالدینی، ۱۳۹۵.
شابک	:	۲۷ ص: جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
وضعیت فهرست نویسی	:	۵۰۰۰ ریال: 978-600-04-6185-0
یادداشت	:	فیبا
عنوان دیگر	:	عنوان اصلی: Strong ministries for strong health systems : handbook for ministers of health, [2014].
موضوع	:	کتابچه‌ی راهنما برای وزرای بهداشت.
موضوع	:	پزشکی -- خدمات -- دسترسی
موضوع	:	Health services accessibility
موضوع	:	بهداشت همگانی -- مدیریت
موضوع	:	Public health administration
موضوع	:	بهداشت -- برنامه‌ریزی
موضوع	:	Health planning
موضوع	:	بهداشت ملی
موضوع	:	National health services
موضوع	:	سیاست پزشکی -- آفریقا
موضوع	:	Medical policy -- Africa
شناسه افزوده	:	بوفورد، جو آوی
شناسه افزوده	:	Boufford, Joe Avey
شناسه افزوده	:	علاءالدینی، فرشید، ۱۳۴۸ - مترجم
شناسه افزوده	:	یهان، یوسف‌زاده، ۱۳۵۲ - ویراستار
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳RA: ۱/۳۹۳
رده بندی دیویی	:	۳۶۲/۱۰۴۲۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۴۴۰۵۳۲

وزارتخانه‌های توانمند برای سیستم‌های سلامت توانمند (کتابچه راهنما برای وزرای بهداشت)

نویسندگان : اوماسوا، بوفورد

مترجم : فرشید علاءالدینی

ویراستار : یهان یوسف زاده

ناشر : مولف

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول

قیمت : ۵۰۰۰ تومان

سال ۱۳۹۵

فهرست

۳	پیش‌گفتار
۵	مقدمه
۷	سلامت و سیستم‌های سلامت
۱۵	نقش رهبری وزیر بهداشت
۱۸	نقش حمایتی موسسات دست‌اندرکار منابع سلامت و نقش آفرینان غیر دولتی
۲۰	مدیریت وزارت بهداشت
۲۳	تعامل موثر در سطوح منطقه‌ای و جهانی
۲۶	نتیجه‌گیری
۲۷	ضمیمه

پیشگفتار

در سال ۲۰۱۰، Omasva و Boufford گزارش "وزارتخانه‌های نیرومند برای سیستم‌های سلامت نیرومند" را منتشر کردند که عملاً انعکاسی بود از صدای وزرا و افرادی که در سازمان‌های بین‌المللی به طور نزدیک با آنها کار می‌کنند. مصاحبه‌های بیشماری انجام شد تا چالش‌هایی که وزرا با آنها روبرو هستند، چنین منابع در دسترس آنها، بهتر درک شده، از آنها برای توسعه‌ی یک برنامه‌ی سیستماتیک و پایدار جهت حمایت از وزرای بهداشت استفاده گردد. گزارش مزبور مجموعه پیشنهادهایی عرضه کرد که هدف آنها از یک طرف، تقویت وزارتخانه‌های بهداشت و ظرفیت‌گیری وزرا بود و از طرف دیگر، اعلام نیاز به شبکه‌های دانش و تخصص در سطوح جهانی، منطقه‌ای و کشوری برای حمایت و تسری ظرفیت وزارتخانه‌ها.

وزارایی که با آنها مصاحبه شد، ضمن توصیف مجموعه‌ای پیچیده از مسئولیت‌ها و چالش‌ها، در مورد تعداد و انواع نقش آفرینان داخلی و خارجی که باید با آنها به طور کارآمد و برای رسیدن به اهداف خود تعامل کنند، مفهولاً توضیح دادند. آنها اطلاعاتی در مورد سطح تعامل خود با رهبران سیاسی، دیگر سازمان‌های دولت و نقش آفرینان غیردولتی در داخل کشور مطرح و سازمان‌های بین‌المللی که بیشترین کمک را به آنها کرده بودند را شناسایی نمودند. در این راستا، وزرا فهرستی از موسسات گوناگون داخل کشور خود را نیز که توان حمایت فکری و فنی در کارهای آنها داشتند را، اعلام کردند، درحالی‌که در کشورهای درآمده پایین و متوسط، چنین موسساتی با محدودیت کلی منابع، مشابه با خود وزارتخانه روبرو بوده و عملاً ظرفیت وزارتخانه‌ها را همکاری موثر با ایشان محدود است. توجه داشته باشید، از وزارایی که مصاحبه شدند هیچکدام آشنایی رسمی با سمت و مسئولیت‌های جدید خود دریافت نکرده بودند و فقدان این نوع آمادگی را مشکلی اساسی میدانستند. ذینفعانی که با آنها مصاحبه شد، وزرای جدید را "غرق شده‌ای" در فوریت‌های ناگهانی توصیف کردند که مسئولیت‌های عملیاتی و استراتژیک اصلی آنها را تحت الشعاع قرار داده است. تمامی افرادی که مورد مصاحبه قرار گرفتند بر سر این توافق داشتند که تلاشی پایدار برای افزایش آگاهی در مورد اهمیت وزارتخانه‌های بهداشت به عنوان ناظران و شرکت‌کنندگان در حاکمیت سیستم‌های سلامت نیرومند، در سطوح کشوری، منطقه‌ای و جهانی نیاز بوده و همچنین به ترکیبی از حمایت‌های مالی و سیاسی، برای تقویت وزارتخانه‌ها در بکارگیری تمامی ابتکارات تقویت سیستم‌های سلامت، احتیاج است.

این کتابچه‌ی راهنما برای وزرای بهداشت، به عنوان یک منبع کاربردی در حمایت از نظارت و حاکمیت سیستم‌های سلامت، به خصوص در کشورهای با درآمد کم و متوسط نوشته شده است.

مقدمه

اهمیت سلامت به عنوان یک موضوع سیاست جهانی هیچگاه بیش از این نبوده و افزایش توجه به مسائل سلامت در سطوح بالای سازمانهای بین المللی به وضوح مشاهده میشود. تلاش برای رسیدن به اهداف توسعه ی هزاره (MDGs) سازمان ملل (UN)، شامل اهداف مهم مرتبط با سلامت تا سال ۲۰۱۵، ابتکار ویژه ی دبیر کل سازمان ملل متحد در خصوص مورتالیتی مادر و بچه (MDGs ۴ و ۵) و قرار گرفتن موضوعات سلامت در دستور کار اجلاسهای اخیر G۸ و G۲۰ همچنین همایشهای سیاسی منطقه ای نمونه های قابل ذکر میباشند. اهمیت سلامت، در جنبش برابری و عدالت اجتماعی، از توجهی که به عوامل متعدد تعیین کننده سلامت (همچون فقر، تحصیلات، محیط های ساخته شده و طبیعی) در گزارشهای عوامل اجتماعی سلامت کمیسیون سازمان بهداشت جهانی (WHO) شده و قرار گرفتن در دستور کار میزگرد اصلی همایش توسعه پس از ۲۰۱۵، کاملاً آشکار است. حتی در مواجهه با رخدادهای اقتصادی، تابع تخصیص یافته به سلامت در سطوح کشوری و جهانی قابل توجه بوده و از دید سازمان ها، مکانیسم های ایجاد شده برای پرداخت این وجوه در سطوح جهانی، منطقه ای و کشوری، چالش های بزرگ تری برای موسسات بین المللی، منطقه ای و ملی با امکان سلامت ایجاد کرده است.

سلامت

محور 'امنیت' بشر و توسعه ی اقتصادی و اجتماعی است.

نگرانی هادر مورد ریسکهای موجود سلامت جهانی که مشاهده شده اند، همچون پاندمی های ویروسی، بیماری های عفونی، بیوتروریسم و تاثیرات سلامت از تغییر آب و هوا با چالش های جهانی سلامت در حیطه ی شهرنشینی، پیر شدن جمعیت و ظهور بیماری های غیر واگیر (مثل سرطان، دیابت و بیماری قلبی)، ترکیب شده است. این مسائل بسیار آشکار، توجه جهان را به ارتقاء سلامت جلب کرده، ضمن اینکه، استقبال روبه رشدی از محوریت سلامت، در امنیت بشر و توسعه اقتصادی و اجتماعی وجود دارد. با این حال، پاسخ های کارآمد رهبری سلامت و سیاسی کشور به نیروها و نقش آفرینان خارجی است که بر روی همگرایی سلامت در یک مسیر مشترک نهایی تاثیر می گذارد.

به دلیل نقش اساسی کشورها در توسعه ی سلامت، تقویت سیستم های آن به یک اولویت در سیاست ها و عملکرد جهانی و ملی سلامت تبدیل شده است. ولی بین دانستن اینکه چه کاری می توان برای ایجاد تفاوت در سلامت فردی و جمعی انجام داد و به کارگیری واقعی ابتکارات برای رسیدن به بیشترین تاثیر مثبت جهانی و ملی، تفاوت معناداری وجود دارد. بسیاری از این ابتکارات، متمرکزند بر پیشگیری های مخصوص یک بیماری و یا یک جمعیت، همچنین برنامه های درمانی که هنوز به میزان زیادی وابسته به بخش مراقبت سلامت شخصی، سیستم سلامت است. با این وجود، یک سیستم سلامت کارا در سطح کشوری، نیازمند برنامه های نظارتی، هماهنگ و یکپارچه ای است که به هر دوی سلامت فردی و جمعی بپردازد.

یک سیستم سلامت کارآمد در سطح کشوری،

نیازمند برنامه های نظارتی، هماهنگ و یکپارچه ای است که به هر دوی سلامت فردی و جمعی بپردازد.

نظارت و حاکمیت

اگرچه گزارشهای پربازدید بی شماری، بر روی نقش محوری تقویت نظارت و حاکمیت در سیستم های سلامت تاکید نموده، توجه سیستماتیک بسیار کمی به بهبود این امور در بخش سلامت شده است. حکومت ها، بالاترین سطح مسئولیت را که البته غیر قابل واگذاری است، در تضمین شرایطی دارند که تحت آن، گروه های جمعیتی تا حد ممکن سالم باشند، چه به عنوان تامین کننده ی مستقیم خدمات، نظیر کاری که در تمامی سازمان های دولتی بر روی عوامل گسترده ی سلامت انجام میشود و چه از طریق روابط با نقش آفرینان غیر دولتی.

در داخل یک کشور، وزارت بهداشت، سازمان دولتی مسئول، جهت تصویب و اجرای سیاست ها و برنامه های سلامت لازم برای پیش بردن این مسئولیت نظارتی است. با این وجود، نقش و ظرفیت وزارت های بهداشت اغلب به هنگام سرمایه گذاری برای تقویت سیستم های سلامت نادیده گرفته می شود.

عملکرد نظارتی وزارتخانه ها شامل:

خدمات مراقبت سلامت شخصی، خدمات سلامت عمومی (جمعیتی)، سیستم های پژوهش سلامت، محیط های سیاسی که سلامت را در تمامی سیاست ها در سراسر سازمان های دولتی و بین بخش های دولتی و غیر دولتی ترویج می دهد و نیروی کار سلامت می باشد.

عملکرد حاکمیتی وزارتخانه ها، در اصولی ترین سطح آن، توانایی هماهنگ کردن نقش آفرینان و علاقه مندان متعدد برای تقویت اقدامی جمعی به سمت سلامتی است. وزارت بهداشت، هم چون یک ناظر شایسته، باید بتواند مشارکت در سیستم های کارآمد حکومت، برای تضمین بهترین بهره برداری از منابع، در تمامی اجزاء سیستم سلامت کشور را رهبری کند. در حالیکه استانداردهای بین المللی برای دولت در حال شکل گیری است، "حاکمیت" تقریباً همیشه رهبرانه خور است مثلاً باید روشهای تعامل سرمایه گذاران را با یکدیگر و در مجموعه ویژه ای از شرایط اجتماعی، به منظور تاثیر بر روی نتایج سیاست های عمومی، منعکس کند. با این توصیف، حاکمیت از کشوری به کشور دیگر، یا حتی در میان مناطق مختلف یک کشور، می تواند فرق کند.

می توان گفت، پارادایم های تاریخی، وزارتخانه های بهداشت را با منابع کم و "قدرت پایین"، در حکومتها رها کرده اند. یک چالش مهم برای بسیاری از کشورهای با درآمد کم، تغییر نقطه نظر وزارتخانه ها در مورد خودشان از دیدگاه "نمیتوانم" به "میتوانم انجام دهم"، در ایجاد روابط و شکل دهی به سیستم های سلامت به عنوان انعکاس دهنده نیازها و اولویت های کشور، میباشد. به علاوه، سازمان ها، پیشگامان و اهداکنندگان چند جانبه و دو جانبه ی جهانی، باید نقش مهم وزارتخانه های بهداشت را تشخیص داده و تامین منابع توانمندساز برای تقویت قابلیت های تکنیکی و سیاسی خود را در نظر داشته باشند. جهت تهیه برنامه های رهبری هدفمند وزرای بهداشت و تیم های ارشد آنها، به تلاش ها و ابتکارات خاصی در بعد جهانی، نیاز است.